

A KÖRIS-LYUK

Hazánk legmagasabban levő karsztos ürege a Körösbérci-barlang vagy Köris-lyuk: ez a Bükk hegységben, Szilvásvár község határában 930 méteres tengerszint fölötti magasságban bújik meg. Jelzett turistaút ugyan nem vezet hozzá, a Fekete-sárbérci erdészházhoz való közelsége miatt mégis könnyű megtalálni: a ház mögött jobbra az aszfaltútról le kell térni egy ösvényre, s az elvezet bennünket a barlanghoz.

Bejárata 5 méter széles és 2 méter magas; rajta keresztül a barlang *pitvarába* jutunk. Ez tulajdonképpen egy beszakadt terem, s ennek főtéjében* jókora kürtő tátong. E mögött következik a *Kupolás-terem*. Ez 10 méter hosszú, a barlang legnagyobb terme, s hátrafelé egyre alacsonyabb, majd be is szűkül, s egy vakon végződő kürtőben zárul le.

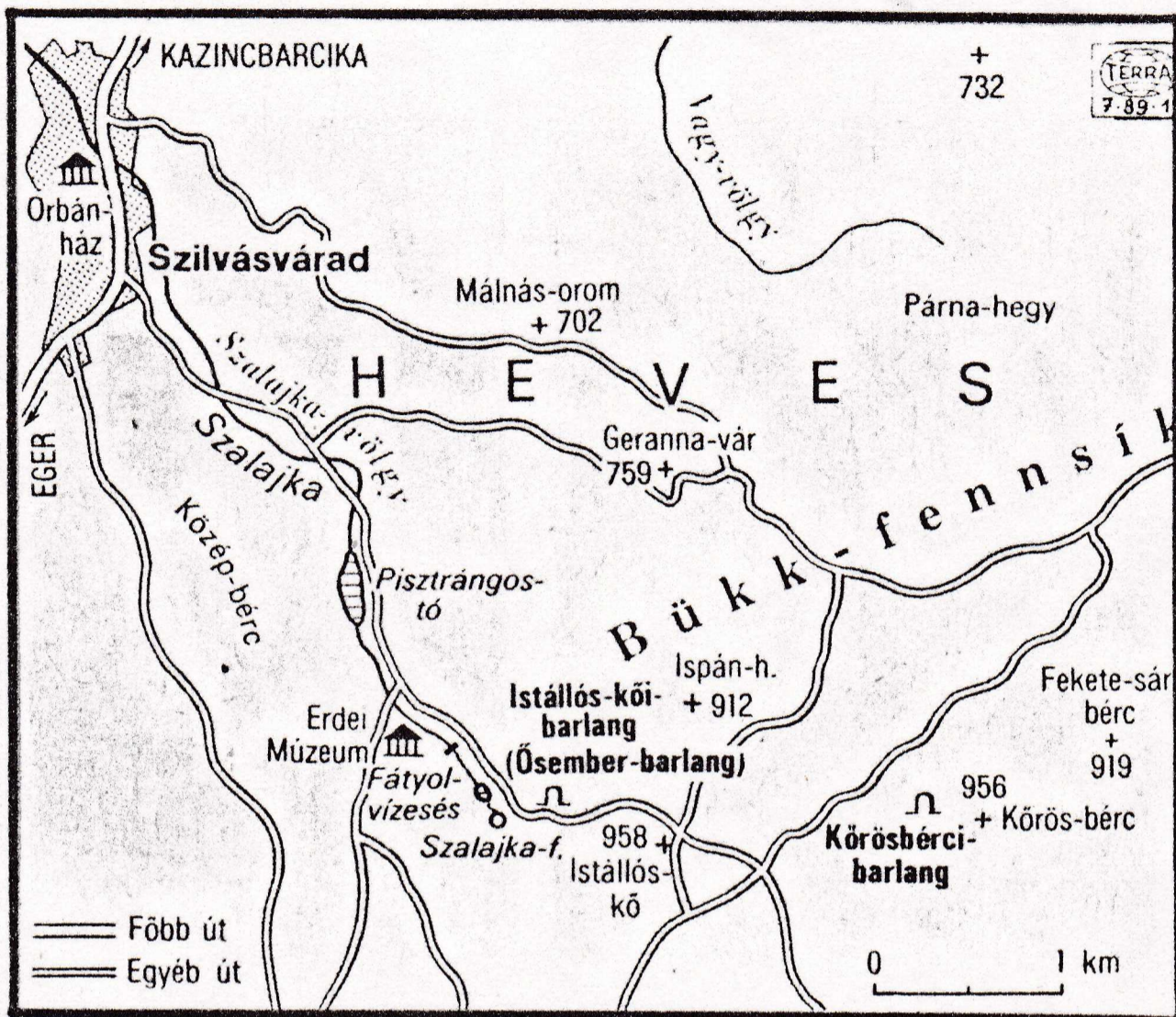
Ezt az idős, pusztuló barlangot 1929-ben Kadić Ottokár térképezte föl, majd 1941 nyarán ásatást is végzett benne. Sajátos érdekessége a barlangnak az, hogy kitöltésének — a barlangi üledéknek — a legfelső rétege 1 méteres vastagságú denevértrágyaréteg; ezt hazánkban először — és valószínűleg egyedül — ott termelték ki gazdasági céllal, trágyázásra. Kadićnak ugyanis sikerült rávennie erre a területet akkor birtokló Pallavicini Alfonz őgrófot.

A guanó eltávolítása után kezdődött meg az ásatás. Ennek során Kadić négy réteget különböztetett meg a barlang kitöltésében. Felülről lefelé haladva előbb egy fekete mészkőtörmelék humuszréteget harántolt a feltárás, és benne bronzkori cseréptörmelékeket találtak. Alatta szürke humuszréteg van, és ebben újkori cseréptörmelék található. A következő réteg lefelé egy szürke színű kőzettörmelék, s belőle a barlangi medve és a barlangi oroszlán csontmaradványai kerültek elő. Legalul sárga, ősmaradványokat nem rejtő, finom homokos, csillámos agyag települt a barlang aljzatára.

A barlangban negyvenhét év elteltével — 1988 nyarán — kerítettek sort ismét őslénytani ásatásra. Ezúttal azonban főképp a

kisemlős-maradványok álltak a kutatás középpontjában. Különösen a szürke színű kőzettörmelék (lefelé a harmadik) rétegből került elő igen gazdag leletanyag. Ez az eddigi vizsgálatok szerint a jégkorszak középső szakaszában került e törmelékbe (tehát pleisztocén korú).

Talán ennél is érdekesebb és fontosabb eredmény az, hogy a Kadić által meddőnek leírt alsó homokos rétegben szintén sikerült kis- és nagyemlősök csontjaira bukkanni. Mint-hogy ez az üledék az egykori barlangi pataknak a hordaléka, a belőle előkeült ősmaradványokból az üreg keletkezésének korára is következtethetünk. (A barlangi patakok ugyanis a barlang aktív korát jelzik.) A tudományos vizsgálat ugyan még csak az elején tart, de úgy tetszik: nem valószínű, hogy ez a barlang idősebb volna a középső pleisztocénnál.

A Körös-lyuk 5 méter széles és 2 méter magas bejárata
(A szerző felvétele)

Dr. Hír János

